

ภาคผนวก

สรุปผลเวทีรับฟังความเห็นต่อสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย เพื่อประกอบการจัดทำรายงานของ กสม. ตามกระบวนการ Universal Periodic Review (UPR)

*****

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้จัดเวทีรับฟังความเห็นต่อสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยเพื่อประกอบการจัดทำรายงานของ กสม. สำหรับเสนอต่อสหประชาชาติตามกระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2554 มีผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชน เครือข่ายภาคประชาชน นักวิชาการ หน่วยงานภาครัฐ และสื่อมวลชนเข้าร่วมประมาณ 120 คน และมีการถ่ายทอดการรับฟังความเห็นทางสถานีโทรทัศน์และวิทยุทั่วประเทศ ผ่านทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 ของรัฐบาล สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สถานีวิทยุรัฐสภาและสถานีวิทยุชุมชน โดยผู้รับชมรับฟังทางบ้านสามารถโทรศัพท์เข้ามาให้ความเห็นได้ ความเห็นที่ได้รับจากการจัดเวทีดังกล่าวข้างต้นมีหลากหลาย สามารถสรุปปัญหาที่สำคัญได้ดังนี้

1. ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

- ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายการศึกษาซึ่งส่งผลให้บุคคลถูกควบคุมตัวเพื่อสอบสวนได้นานถึง 7 วันโดยไม่ต้องขออนุญาต การไม่ต้องระบุสถานที่ควบคุมตัวผู้ต้องสงสัย และปัญหาที่ญาติของผู้ต้องสงสัยหรือหน่วยงานอื่นขอเข้าเยี่ยมเป็นไปด้วยความยากลำบาก เช่น กรณีเหตุการณ์ปล้นปืนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ขณะนี้ก็มีผู้ถูกควบคุมตัวโดยไม่ทราบว่าจะอยู่ที่ใดประมาณ 20 คน

- ปัญหากระบวนการยุติธรรมมีความล่าช้า ไม่เป็นธรรม และขาดความเป็นอิสระ จึงเสนอว่าควรเปิดให้มีการตรวจสอบสถานที่ควบคุมและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงในสถานการณ์ที่มีความประกาศใช้กฎหมายพิเศษในพื้นที่

- ผู้เสียหายจากกรณีเหตุการณ์มัสยิดกรือเซะเรียกร้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดดำเนินคดีที่ค้างอยู่ให้แล้วเสร็จ หากยังปล่อยปละละเลยจะส่งผลให้คนในพื้นที่ไม่เชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรม ขณะนี้ไม่ว่าชาวไทยพุทธหรือไทยมุสลิมต่างตกเป็นเหยื่อของความขัดแย้งรุนแรงในพื้นที่ ขอให้รัฐบาลเร่งแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในพื้นที่โดยเร็วเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- มีผู้แสดงความไม่เห็นด้วยกับทัศนะที่ว่า ปัญหาความไม่สงบในภาคใต้เกิดจากการกระทำของกลุ่มคนที่ไม่พอใจรัฐบาลโดยเฉพาะที่อาจมีการกล่าวพาดพิงถึงชาวไทยมุสลิม พร้อมทั้งตั้งข้อสังเกตว่า การระบุเฉพาะเหตุการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้นในช่วงรัฐบาลชุดก่อนนั้น อาจทำให้รัฐบาลชุดปัจจุบันปฏิเสธความรับผิดชอบการกระทำดังกล่าวได้

- การคุ้มครองผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน (human rights defenders) ยังคงดำรงอยู่ในปัจจุบัน
- รัฐบาลยังคงมีการเลือกปฏิบัติในการช่วยเหลือประชาชน เช่น กรณีเหตุการณ์น้ำท่วมที่ผ่านมารัฐบาลเลือกให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มที่มีความใกล้ชิดรัฐบาล

2. ปัญหาสิทธิในกระบวนการยุติธรรม

- ปัญหาการซ่อมทรามานผู้ต้องหาในภาคใต้ กระบวนการจับกุมมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงเสนอให้ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม แยกกระบวนการจับกุมและการสอบสวนออกจากกัน และปฏิรูประบบตำรวจให้มีความเป็นมืออาชีพมากขึ้น

- เสนอให้มีกระบวนการยุติธรรมทางเลือก โดยกระบวนการไกล่เกลี่ยจะช่วยแก้ไขความขัดแย้งระดับชุมชนไปจนถึงระดับครอบครัวได้ ทั้งนี้ ตั้งข้อสังเกตว่า ระบบยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ยังไม่มีความก้าวหน้ามากนัก นอกจากนี้ พนักงานอัยการต้องมีความเป็นอิสระและเป็นกลาง ศาลต้องปรับทัศนคติ เพิ่มพูนองค์ความรู้ แสวงหาความจริง และเข้าถึงความทุกข์ยากของประชาชนให้มากขึ้น

- ปัญหาการเลือกปฏิบัติระหว่างคนร่ำรวยและคนยากจนที่มีความสามารถในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมแตกต่างกัน

- กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้กระทำความผิดในกระบวนการอาญา เช่น กรณีฆ่าตัดตอน ฝ่ายผู้เสียหายจะต้องได้รับความคุ้มครอง ปัจจุบันพบว่ามีความพยายามจากฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐในการยกเลิกการคุ้มครองพยาน นอกจากนี้ ร่างรายงานของ กสม. มิได้กล่าวถึงกรณีการฆ่าตัดตอน 2,500 ศพในช่วงสงครามปราบปรามยาเสพติด ความคืบหน้าในการยกเลิกโทษประหารชีวิต และจะต้องขจัดวัฒนธรรมการไม่ต้องรับผิดชอบ (culture of impunity) ให้หมดไป

3. ปัญหาการชุมนุมทางการเมือง และกรณีที่เกี่ยวข้อง

- สิทธิของผู้ต้องหาตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญายังไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างครบถ้วน ในกรณีผู้ต้องสงสัยถูกควบคุมตัวจากการชุมนุม ซึ่งในประเด็นนี้ ร่างรายงานของ กสม. ยังไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงสิทธิในกระบวนการพิจารณาความอาญา

- กรณีร่างพรบ. การชุมนุมสาธารณะ เจ้าหน้าที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติชี้แจงว่า จะเป็นเครื่องมือในการวางกรอบขอบเขตการชุมนุมไม่ให้กระทบสิทธิผู้อื่น ในขณะเดียวกัน เจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่ควบคุมดูแลและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ชุมนุม

- มีข้อเสนอว่า ร่างรายงานของ กสม. ควรปรับประเด็นเรื่องการชุมนุมให้สั้นกระชับ และจะต้องส่งเสริมให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเคารพสิทธิมนุษยชน ไม่ใช่ความรุนแรง และประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองอย่างแท้จริง

- มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่า ร่างรายงานของ กสม. ไม่ได้กล่าวถึงกรณีการปิดเว็บไซต์ กรณีหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ และผู้เสียหายจากการถูกปราบปรามในช่วงการชุมนุมที่ผ่านมา โดยเห็นว่าการบังคับใช้พระราชบัญญัติการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ได้ส่งผลกระทบต่อเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นของประชาชน เนื่องจากกฎหมายนี้เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ใช้ดุลยพินิจได้อย่างกว้างขวาง

- เสนอให้เพิ่มในร่างรายงาน กสม. ในเรื่อง 1) คดี “ดา ตอร์ปิโด” 2) การเลือกปฏิบัติในการดำเนินคดีระหว่างกลุ่ม นปช. และกลุ่มพันธมิตร

4. ปัญหาสิทธิชุมชนและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและที่ดินที่เป็นธรรมและยั่งยืน

- ประชาชนถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยนโยบายรัฐบาลซึ่งกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้ กลไกของรัฐบาลในท้องถิ่นมีการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวงซึ่งส่งผลให้โครงการที่แม้ไม่ผ่านการประเมินด้านสิ่งแวดล้อมก็ยังคงดำเนินการต่อไปได้ จึงเสนอว่าควรจัดให้มีเวทีสาธารณะอย่างเปิดเผยและประชาชนที่ได้รับผลกระทบสามารถเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

- กรณีกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากสารแคดเมียมในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ตาว กสม. เคยลงไปตรวจสอบสถานที่เมื่อปี 2546 จนนำไปสู่การแก้ไขแล้วครั้งหนึ่ง แต่หลังปี 2549 รัฐบาลไม่ได้ให้ค่าชดเชยแต่แก้ปัญหาด้วยการปรับเปลี่ยนอาชีพให้ ซึ่งไม่เป็นการแก้ปัญหาที่ยั่งยืน ปัจจุบันปัญหาตกค้างที่สำคัญ คือ ปัญหาสุขภาพของประชาชนที่ไม่ได้รับการรักษาพยาบาลอย่างต่อเนื่อง

- การทำเหมืองแร่ทองคำมีผลกระทบในหลายพื้นที่ ได้แก่ จังหวัดพิจิตร จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดเลย และจังหวัดพิษณุโลก ทำให้มีโลหะหนักปนเปื้อนอยู่ในแหล่งน้ำ ประชาชนไม่สามารถใช้และดื่มกินได้ ปัจจุบัน ปัญหานี้ยังไม่ได้รับการแก้ไข จึงต้องการให้ กสม. ลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบอันจะนำไปสู่การแก้ไขให้แก่ผู้ป่วย ในขั้นนี้ จึงเสนอให้ยุติการให้ประทานบัตรแก่ผู้ประกอบการจนกว่าปัญหาต่างๆ จะได้รับการแก้ไข

- ต้องการให้ภาคใต้เป็นพื้นที่เกษตรมากกว่าอุตสาหกรรม รวมทั้งโรงไฟฟ้าชีวมวลควรให้ชุมชนเป็น ผู้บริหารจัดการ

- ข้าราชการละเมิดสิทธิชุมชนอันเป็นผลมาจากคำสั่งโดยมิชอบของฝ่ายการเมือง จึงเห็นว่าแผนพัฒนาพื้นที่ต่างๆ ควรได้รับการมีส่วนร่วมจากประชาชน และสร้างกลไกให้ฝ่ายการเมืองโปร่งใส ปลอดจากการหนุนหลังโดยมิชอบของนายทุน

- มีแกนนำชุมชนที่ถูกข่มขู่ คุกคาม จนไม่สามารถอาศัยอยู่ในพื้นที่ได้

5. ปัญหาการคุ้มครอง

- เสนอให้ภาคีรัฐกับเอ็นจีโอด้านสิทธิมนุษยชนทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด ภาคประชาสังคมควรได้ตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ

- เสนอให้มีการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวในระหว่างปี

- กลไกด้านการคุ้มครองของรัฐบาลทั้งในระดับชาติและระดับจังหวัด จะต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงโทษผู้กระทำความผิดละเมิดสิทธิมนุษยชน เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องทำงานแบบสหวิชาชีพในการคัดแยกผู้เสียหาย

- ควรมีการบังคับใช้กฎหมายการคุ้มครองอย่างจริงจังและเน้นการปราบปรามผู้ที่อยู่ในขบวนการคุ้มครอง การจับกุมแรงงานต่างด้าวไม่ควรปฏิบัติ

6. ปัญหาสิทธิสตรี

- สตรีส่วนใหญ่ยังขาดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายด้านสิทธิสตรีที่เกี่ยวข้อง ทำให้เข้าไม่ถึงสิทธิ กลไกในระดับจังหวัดยังไม่ให้ความสำคัญในการส่งเสริมคุ้มครองสิทธิสตรี ในบางกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้แสวงหาประโยชน์ทางเพศเสียเอง

- มีข้อเสนอให้รัฐบาลเพิ่มอัตราพนักงานสอบสวนหญิงโดยให้มีอัตราสำหรับปฏิบัติงานในต่างจังหวัดด้วย (ปัจจุบันมีเพียงที่กรุงเทพฯ เท่านั้น) และให้เพิ่มพนักงานอัยการในจังหวัดต่างๆ เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างทัน ท่วงทีและการดำเนินคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็ว

- สนับสนุนร่างพระราชบัญญัติความเท่าเทียมทางเพศ พ.ศ. ... แต่เสนอให้ตัดข้อยกเว้นที่อาจทำให้มีการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุผลทางวิชาการ ศาสนา และประโยชน์สาธารณะออกจากร่างพระราชบัญญัติ

7. ปัญหาสิทธิเด็ก

- มีการตั้งข้อสังเกตว่า ร่างรายงานของ กสม. ยังขาดมิติด้านวัฒนธรรม และยังมีได้กล่าวถึงสถานการณ์ด้าน สิทธิเด็กอย่างชัดเจน นอกจากนี้ ร่างรายงานควรเน้นถึงกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น กลุ่มเด็ก กลุ่ม สตรี กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มผู้พิการ และกลุ่มผู้สูงอายุ และมีการเสนอให้เพิ่มเติมที่ว่า เด็กควรมีสิทธิและโอกาสในการ กำหนดนโยบายของประเทศ การกล่าวพาดพิงอัตลักษณ์ของเด็กในที่สาธารณะ ควรคำนึงถึงสิทธิเด็กด้วย

8. ปัญหาสิทธิคนพิการ

- ขอให้เพิ่มเรื่องการนำความพิการของมนุษย์มาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาประโยชน์ เช่น กรณีคนขอทาน เป็นต้น นอกจากนี้ ควรเน้นว่าการจัดตั้งอำนวยการความสะดวกแก่คนพิการเป็นหน้าที่ของรัฐบาล ซึ่งหากรัฐบาลไม่จัดให้ ย่อมถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

- กรณีสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ภาคใต้และพื้นที่อื่นๆ อันนำไปสู่การบาดเจ็บพิการ ผู้บาดเจ็บพิการ เหล่านี้จะต้องได้รับการเยียวยา

- สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เสนอให้ร่างรายงานของ กสม. ควรทำเป็นอักษรเบรลล์ นอกจากนี้ เห็นว่า รายงานของ กสม. ยังขาดประเด็นการจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

9. ปัญหาสิทธิแรงงาน

- รายงานของ กสม. ยังขาดเรื่องปัญหาแรงงาน คือ การเลิกจ้าง ความปลอดภัยในการทำงาน การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายแรงงาน การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ จึงเสนอให้ 1) ตั้งกองทุนประกันการเลิกจ้าง 2) ให้รัฐบาลเร่งรัดการ เข้าเป็นภาคีอนุสัญญา ILO ฉบับที่ 87 ว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคมและการคุ้มครองสิทธิในการรวมตัว และฉบับที่ 98 ว่าด้วยการปฏิบัติตามหลักการเกี่ยวกับสิทธิในการรวมตัวและการร่วมเจรจาต่อรอง 3) ปรับปรุงค่าจ้างขั้นต่ำให้ สามารถดูแลครอบครัวได้ตามมาตรฐาน ILO 4) การแก้ไขกฎหมายประกันสังคมเพื่อให้เป็นองค์กรอิสระ มีการบริหารจัดการที่โปร่งใส และกรมการบริหารมาจากการเลือกตั้งของสมาชิกประกันสังคม 5) การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดย ให้แรงงานสามารถเลือกตั้งในสถานประกอบการและให้แรงงานสามารถสมัครรับเลือกตั้งได้โดยต้องมีคุณสมบัติจบ ปริญญาตรี และ 6) ให้ทบทวนนโยบายการค้าเสรี ควรเน้นเรื่องสังคมวัฒนธรรมมากกว่าเศรษฐกิจ

- ปัญหาของแรงงานข้ามชาติที่สำคัญ คือ ยังขาดการคุ้มครองผู้ติดตาม จึงควรปรับปรุงพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว และควรมีการคุ้มครองแรงงานสตรีที่ตั้งครรภ์ นอกจากนี้ รัฐบาลควรกำหนดแนวทางการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติในระยะยาว

- แร้งงานข้ามชาติต้องทำงานที่อันตราย แต่ปัจจุบันกองทุนทดแทนยังปฏิเสธที่จะให้ความคุ้มครองโดยผลักให้เป็นภาระของนายจ้าง นอกจากนี้ การพิสูจน์สัญชาติแรงงานข้ามชาติยังไม่ครอบคลุมแรงงานทั้งหมด และนโยบายของรัฐบาลในเรื่องนี้ยังขาดความชัดเจน

10. ปัญหากลุ่มชาติพันธุ์

- ผู้หนีภัย (ผู้ลี้ภัย) มีสองกลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดน ซึ่งมีประมาณ 160,000 คน โดยในจำนวนนี้ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนประมาณ 60,000 คน กลุ่มคนเหล่านี้อาศัยอยู่ในค่ายอพยพมาแล้วประมาณ 26 ปี มีปัญหาสิทธิด้านการศึกษา สิทธิด้านการสาธารณสุข สิทธิในการเดินทาง สิทธิในการทำงานและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และ 2) กลุ่มที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง ซึ่งมีประมาณ 3,000 คน แม้เป็นบุคคลที่ได้รับสถานะพิเศษจาก UNHCR แต่ก็ยังประสบปัญหาถูกตำรวจตรวจคนเข้าเมืองจับกุม จึงเสนอให้เพิ่ม “ประเด็นผู้หนีภัยในเขตเมือง” และใช้ถ้อยคำว่า “ตามหลักสิทธิมนุษยชน” ไม่ใช่หลักมนุษยธรรม

- เสนอให้เพิ่มประเด็นปัญหาด้านสิทธิในสัญชาติของชนเผ่า ผลจากการฉ้อราษฎร์บังหลวงและการมีอคติเลือกปฏิบัตินำไปสู่ปัญหาการสวมสิทธิ ขอให้รัฐบาลเร่งรัดในการให้สัญชาติแก่ชนเผ่าเหล่านั้น

- ปัญหาด้านสิทธิขั้นพื้นฐาน เสนอให้ใช้ระบบหลักประกันสุขภาพเหมือนคนไทย

- ปัญหาสิทธิในพื้นที่ทำกิน ขณะนี้แม้ชนเผ่าจะทำกินและอยู่อาศัยในที่ดินเป็นเวลานาน แต่หากชนเผ่าถูกทางการจับได้จะถูกปรับเป็นเงินจำนวน 150,000 บาทต่อไร่

- นอกจากนี้ เห็นว่าผลจากนโยบายปราบปรามยาเสพติดที่มีคนตายถึง 2,500 คนนั้น ปัจจุบันบุคคลในครอบครัวของผู้ตายเหล่านั้นได้รับความเดือดร้อน แต่ยังไม่ได้รับการเยียวยาแต่อย่างใด

11. ปัญหาความหลากหลายทางเพศ

- ปัจจุบัน สังคมไทยยังไม่เข้าใจในเรื่องความหลากหลายทางเพศอันเป็นผลมาจากกรอบทัศนคติดั้งเดิมของสังคม จึงเสนอให้รัฐบาลพิจารณาการพัฒนากฎหมายที่ห้ามการเลือกปฏิบัติ โดยให้กฎหมายครอบคลุมคนทุกกลุ่มทั้งด้านการทำงาน ด้านการศึกษา และด้านการมีส่วนร่วมในทางสาธารณะ ในปัจจุบันพบว่ามีการใช้ความรุนแรงต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ เช่น กรณีพาเหรดของกลุ่มหลากหลายทางเพศที่จังหวัดเชียงใหม่

- ร่างรายงานของ กสม. ยังขาดประเด็นเรื่องการละเมิดด้วยเหตุแห่งเพศ เช่น ในเรื่องการประกันชีวิต (ที่กำหนดว่าผลประโยชน์จะตกแก่คู่สมรสต่างเพศเท่านั้น) และการรับราชการ เป็นต้น จึงเสนอว่า 1) ให้รับรองกฎหมายความเท่าเทียมกันทางเพศ 2) ให้รับรองกฎหมายเปลี่ยนเพศ และ 3) จัดให้มีการศึกษาวิชาเพศศึกษาเพื่อลดอคติทางสังคมต่อกลุ่มหลากหลายทางเพศ

12. ปัญหาอื่น ๆ

- เสนอให้เพิ่มในร่างรายงาน กสม. เรื่อง 1) กรณีชาวเวียดนามรับจ้างอู่บุญให้แก่วางไต้หวันในประเทศไทย 2) การใช้โซเชียลมีเดียกับนักโทษ 3) กรณี 7 คนไทยที่ถูกรัฐบาลกัมพูชาจับกุมตัวในเขตพื้นที่พิพาทชายแดนไทยและกัมพูชา
